

2.2.9

Veiledning for opptelling – forholdstallsvalg

Valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet

Framgangsmåte ved opptelling

Valgrådet organiserer mottak og registrering av innkomne stemmesedler etter hvert som de kommer inn fra soknene.

Opptellingen av stemmene ved direkte valg/direkte valg-omgang, leke medlemmer, kan foregå fortløpende ettersom stemmesedlene kommer inn til valgrådet. Valgrådet må sørge for at det til enhver tid føres oversikt over hvor langt opptellingen har kommet.

Opptellingen foretas av de personer valgrådet har bestemt, og under valgrådets tilsyn, jf. bdr § 2-15-1. Valgrådet må være beslutningsdyktig når opptellingsresultatet skal godkjennes.

Det må være så mange personer som deltar i opptellingen, at den kan gjøres ferdig innen fristen *torsdag 24. september 2015* for direkte valg av leke medlemmer, jf. bdr § 7-1-2.

Tellekorpset bør deles i arbeidslag på 2 og 2 personer som arbeider sammen. En rekke av leddene i prosedyrene skal utføres av minst to personer sammen. I tillegg bør det være 1–2 personer som fungerer som arbeidsledere, har oversikten og sørger for å få notert alle tall som skal rapporteres. De største og mest tidkrevende operasjonene i opptellingsprosessen kan gjerne deles på flere arbeidslag.

Opptelling av stemmene ved indirekte valg foregår etter samme prosedyre. Ved valgoppgjøret følges da bestemmelsene i bdr. § 2-15-4 og 2-15-7b.

A. Kontroll og klargjøring for opptelling

- Fortløpende registrering av mottatte sendinger og kontroll av at stemmesedler er kommet inn fra alle sokn (direkte valg av leke medlemmer)
- Kontroll av at antall avgitte stemmer er registrert i valgmodulen, og kontrolltelling av antall mottatte stemmer (direkte valg av leke medlemmer)
- Fortløpende registrering av alle mottatte sendinger/stemmesedler, og registrering i de respektive manntallslistene (øvrige valg/indirekte valgomgang)

B. Opptelling

- 1 Antall avgitte stemmer ved direkte valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet summeres på basis av valgstyrenes følgeskriv (bdr §§ 2-13-5 og 2-13-6).

Antall stemmesedler kontrolltelles. Det totale antallet føres inn på rapporteringsskjemaet, **rubrikk 1**.

- 2 Stemmesedlene ordnes i grupper for hver valgliste. For hver valgliste ordnes stemmesedlene i grupper for urettede og rettede stemmesedler (bdr § 2-15-3a). Stemmetallet for hver liste føres inn på rapporteringsskjemaet, **rubrikk 2.1**.

Pkt. 1 og 2 kan utføres parallelt av flere arbeidslag. De som teller pkt. 1, kan samtidig sortere i rettede og urettede stemmesedler (pkt. 2).

- 3 De urettede stemmesedlene telles av minst to personer. Hver kandidat gis én stemme pr. urettet stemmeseddel.

Antallet – for hver av valglistene – føres inn på lister som føres av minst to personer. Mal for slike lister (liste 2.2.9) ligger på www.kirkevalget.no. Det føres en liste for hver av valglistene.

Antall urettede stemmesedler – for hver av valglistene – føres inn på rapporteringsskjemaet, **rubrikk 3.1** (bdr § 2-15-3b).

- 4 Antall rettede stemmesedler – for hver av valglistene – føres inn på rapporteringsskjemaet, **rubrikk 3.2**.

På de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene (bdr § 2-15-3c).

- Kandidater med tilleggsstemme (inntil tre) får 2 stemmer.
- Kandidater uten tilleggsstemme får 1 stemme.
- Navn som er ført over fra en annen valgliste får 1 stemme. Disse kan ikke gis tilleggsstemme. Antallet

navn som er overført fra andre lister får betydning for beregning av listestemmetallet (pkt. 7). Det må derfor holdes egen oversikt over dette.

Et medlem av tellekorpset leser opp navnene som har fått tilleggsstemme og navn som er ført over fra andre valglistene. Deretter leveres stemmesedlene til et annet medlem som kontrollerer opplysningene. Minst to personer fører hver sin liste. Disse listene sammenlignes med jevne mellomrom.

Mal for slike lister (liste 2.2.9) ligger på www.kirkevalget.no.

- Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
- Dersom det er ført over mer enn tre navn fra andre lister, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.
- Det tas ikke hensyn til navn som er ført opp, som ikke står på noen kandidatliste.
- Det tas ikke hensyn til strykninger.

En stemmeseddel skal *forkastes* dersom den er merket slik at det går frem hvem velgeren er. Dersom velgeren har rettet listen på annen måte enn nevnt i bdr § 2-13-3 skal likevel listen godkjennes dersom det er entydig hva velgeren har ment. En egenhendig utfylt (håndskrevet) stemmeseddel skal godkjennes. Det understrekes at en stemmeseddel som inneholder færre navn enn det skal velges medlemmer og varamedlemmer, ikke skal forkastes.

Antall forkastede stemmer for hver liste føres inn på rapporteringsskjemaet, **rubrikk 3.3**.

Pkt. 4 tar lengre tid enn pkt. 3. Derfor er det lurt å dele arbeidet i pkt. 4 mellom flere arbeidslag. Når pkt. 3 og 4 er utført, føres tallene inn på eget skjema. Den største forskjellen mellom flertallsvalg og forholdstallsvalg er selve valgoppgjøret. Ved forholdstallsvalg er dette mer omfattende.

Valgoppgjøret:

5 Først beregnes de enkelte listenes listestemmetall.

Hver stemmeseddel teller like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til bispedømmerrådet. Ved oppføring av navn fra annen valgliste, trekkes det fra én listestemme pr. navn på valglisten, mens det legges til én listestemme pr. navn på den andre valglisten (bdr § 2-15-3d).

Listestemmetallet og grunnlaget for beregningen føres inn på rapporteringsskjemaet for hver liste i **rubrikk 4**.

Eksempel A, pkt. 5

I bispedømme XX skal det velges 7 leke medlemmer til bispedømmerrådet. Det er 2 valglistene.

Valgliste A har fått 10 000 stemmer. På disse valglistene står det til sammen 2 200 navn som er ført opp fra valgliste B.

Valgliste B har fått 6 000 stemmer. På disse valglistene står det til sammen 3 500 navn som er ført opp fra valgliste A.

Beregning av listestemmetall, valgliste A:

10 000 stemmer × 7 medlemmer	
av bispedømmerrådet	= 70 000
Minus 2 200 listestemmer som	
overføres til valgliste B	- 2 200
Pluss 3 500 listestemmer som	
overføres fra valgliste B	+ 3 500
<u>Totalt antall listestemmer, valgliste A:</u>	<u>= 71 300</u>

Beregning av listestemmetall, valgliste B:

6 000 stemmer × 7 medlemmer	
av bispedømmerrådet	= 42 000
Minus 3 500 listestemmer som	
overføres til valgliste A	- 3 500
Pluss 2 200 listestemmer som	
overføres fra valgliste A	+ 2 200
<u>Totalt antall listestemmer, valgliste B</u>	<u>= 40 700</u>

Eksempel B, pkt. 5

I bispedømme XX skal det velges 4 leke medlemmer til bispedømmerrådet. Det er 2 valglistene.

Valgliste A har fått 10 000 stemmer. På disse valglistene står det til sammen 2 200 navn som er ført opp fra valgliste B.

Valgliste B har fått 6 000 stemmer. På disse valglistene står det til sammen 3 500 navn som er ført opp fra valgliste A.

Beregning av listestemmetall, valgliste A:

10 000 stemmer × 4 medlemmer	
av bispedømmerrådet	= 40 000
Minus 2 200 listestemmer som	
overføres til valgliste B	- 2 200
Pluss 3 500 listestemmer som	
overføres fra valgliste B	+ 3 500
<u>Totalt antall listestemmer, valgliste A:</u>	<u>= 41 300</u>

Beregning av listestemmetall, valgliste B:

6 000 stemmer × 4 medlemmer	
av bispedømmerrådet	= 24 000
Minus 3 500 listestemmer som	
overføres til valgliste A	- 3 500
Pluss 2 200 listestemmer som	
overføres fra valgliste A	+ 2 200
<u>Totalt antall listestemmer, valgliste B</u>	<u>= 22 700</u>

- 6 Deretter beregnes kandidatenes personlige stemmer. Jf. pkt. 4 og bdr § 2-15-3e.
Antall personstemmer pr. kandidat føres inn på rapporteringsskjemaet i **rubrikk 5**. Dette gjelder personstemmene på alle kandidatlistene.

Eksempel pkt. 6

Kandidat Jensen på valgliste A med 10 000 stemmer. Hun har fått 1 200 tilleggsstemmer. Hun var også oppført på 300 stemmesedler til valgliste B. Hennes personlige stemmetall blir da:

$$10\,000 + 1\,200 + 300 = \underline{11\,500 \text{ personlige stemmer}}$$

Kandidat Olsen på valgliste B med 6 000 stemmer. Han har fått 2 100 tilleggsstemmer. Han var også oppført på 100 stemmesedler til valgliste A. Hans personlige stemmetall blir da:

$$6\,000 + 2\,100 + 100 = \underline{8\,200 \text{ personlige stemmer}}$$

- 7 Deretter fordeles mandatene mellom listene.

Mandatfordelingen mellom listene foregår slik: Listestemmetallet (jf. pkt. 5) legges til grunn for mandatfordelingen. Først divideres hver listes listestemmetall med 1. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Deretter divideres denne listes listestemmetall med 3. Den av listene som da har størst stemmetall får mandat nummer to, o.s.v. Listestemmetallene divideres fortløpende på 1-3-5-7-9 osv. så lenge det er behov til alle mandater er fordelt. Dette gjelder bare antall faste medlemmer av bispedømmerådet. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle (bdr § 2-15-3f).

Mandatfordelingen og kvotienten som var grunnlag for å vinne mandatet, føres inn på rapporteringsskjemaet i **rubrikk 6**.

Eksempel pkt. 7

Det skal velges 7 leke medlemmer av bispedømmerådet i XX bispedømme.

Valgliste A har et listestemmetall på 71 300.

Dividert med 1 blir kvotienten 71 300.

Valgliste B har et listestemmetall på 40 700.

Dividert med 1 blir kvotienten 40 700.

Mandat nr. 1 går til valgliste A.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste A med 3:

$$71\,300 : 3 = 23\,766,67$$

Valgliste Bs listestemmetall dividert med 1 var 40 700.

Mandat nr. 2 går til valgliste B.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste B med 3:

$$40\,700 : 3 = 13\,566,67$$

Valgliste As listestemmetall dividert med 3 var 23 766,67.

Mandat nr. 3 går til valgliste A.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste A med 5:

$$71\,300 : 5 = 14\,260$$

Valgliste Bs listestemmetall dividert med 3 var 13 566,67.

Mandat nr. 4 går til valgliste A.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste A med 7:

$$71\,300 : 7 = 10\,185,71$$

Valgliste Bs listestemmetall dividert med 3 var 13 566,67

Mandat nr. 5 går til valgliste B.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste B med 5:

$$40\,700 : 5 = 8\,140$$

Valgliste As listestemmetall dividert med 7 var 10 185,71.

Mandat nr. 6 går til valgliste A.

Deretter divideres listestemmetallet til valgliste A med 9:

$$40\,700 : 9 = 7\,922,22$$

Valgliste Bs listestemmetall dividert med 5 var 8 140.

Mandat nr. 7 går til valgliste B.

Hvis listene hadde endt opp med lik kvotient en gang, ville valgliste A fått mandatet, fordi den hadde høyest listestemmetall.

Valgliste A har fått 4 representanter (mandat 1, 3, 4 og 6)

Valgliste B har fått 3 representanter (mandat 2, 5 og 7)

Det skal da være 4 vararepresentanter fra valgliste A og 3 vararepresentanter fra valgliste B. Hvem som blir vararepresentanter avgjøres av antallet personstemmer. De som får 5.–8. flest personstemmer på valgliste A, og de som får 4.–6. flest personstemmer på valgliste B blir vararepresentanter, se pkt. 9.

8 Når det er avgjort hvor mange mandater en valgliste skal ha, fordeles representantplassene til kandidatene på listen.

Kandidatene kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer (jf. pkt. 6). Har flere kandidater fått like mange stemmer, eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende (bdr § 2-15-3g).

Hvilke kandidater som ble valgt til representanter i bispedømmerådet føres inn i rapporteringsskjemaet i **rubrikk 7**.

9 Deretter kåres så mange vararepresentanter pr. liste som hver liste har fått mandater etter den videre rekkefølgen i antall mottatte personlige stemmer (bdr § 2-15-6 og 2-15-7b).

Vararepresentanter for hver liste føres inn i rapporteringsskjemaet i **rubrikk 8**.

10 Stemmesedler pakkes ned og lagres på forsvarlig måte ut valgperioden (bdr § 7-1-4).

Eksempel pkt. 8 og 9

Valgliste A med 10 000 stemmesedler og 71 300 listestemmer fikk 4 representanter.

Valgliste B med 6000 stemmesedler og 40 700 listestemmer fikk 3 representanter.

På Valgliste A fikk kandidatene følgende antall personlige stemmer:

1. Oline Jensen 11 500 stemmer (2)
2. Karl Storli 10 400 stemmer
3. Eva Øversveen 10 200 stemmer
4. Tormod Bø 10 000 stemmer
5. Katrine Johansen 11 300 stemmer (3)
6. Ottar Evensen 10 300 stemmer
7. Johanne Gråberg 10 800 stemmer (4)
8. Hanne Wilhelmsen 10 400 stemmer
9. John Hansen 11 800 stemmer (1)
10. Inger Svendsen 10 100 stemmer
11. Arne Berntsen 10 600 stemmer

De fire med flest personlige stemmer blir medlemmer i bispedømmerådet, det vil si:

1. John Hansen 11 800 stemmer
2. Oline Jensen 11 500 stemmer
3. Katrine Johansen 11 300 stemmer
4. Johanne Gråberg 10 800 stemmer

De fire som ble valgt var i utgangspunktet nr. 9, 1, 5 og 7 på kandidatlista.

Vararepresentanter blir

1. vara: Arne Berntsen 10 600 stemmer
2. vara: Karl Storli 10 400 stemmer
3. vara: Hanne Wilhelmsen 10 400 stemmer
4. vara: Ottar Evensen 10 300 stemmer

Karl Storli og Hanne Wilhelmsen har samme stemmetall. Karl Storli går da foran fordi han står på høyere plass på kandidatlisten. Rekkefølgen på listen avgjør saken når to kandidater står likt i antall personlige stemmer.

Hvis en av de fire representantene som er valgt inn fra valgliste A har forfall til bispedømmerådsmøte, innkalles

1. vara fra valgliste A. Hvis en representant fra valgliste B har forfall, innkalles 1. vara fra valgliste B.

Tilsvarende fordeling av representant- og vararepresentantplasser foretas så på valgliste B.

Materiell omtalt i denne veiledningen som finnes på www.kirkevalget.no / www.kyrkjevalet.no:

- Skjema 2.2.9 Rapporteringsskjema for opptelling – forholdstallsvalg (word-skjema for utfylling)
- Liste 2.2.9 Opptelling valg av bispedømmeråd – forholdstallsvalg (excel, ferdig formatert regneark med eksempler)
- Liste 2.2.9b Beregning av listestemmer og mandatfordeling – forholdstallsvalg (excel, ferdig formatert regneark med eksempler)